

VADERS EN ZOONS

GERARD JANSSEN

SNOR
~

INHOUD

1. DE VADER

- 12 **Interview** Michael Lamb
De écht goede vader
- 18 Welk vadertype ben jij?
- 20 Rolmodellen in het dierenrijk
- 24 **Interview** Stéfanie André
Gezocht: rolmodel
- 28 Diversiteit in vaderschap

2. DE MAN

- 38 **Interview** Astrid Groot
Wat is een man?
- 42 LHBTI+ bij dieren
- 44 Jagen en verzamelen
- 44 Jongens en hormonen
- 46 Geslachtshormonen
- 50 **Interview** Jack van Honk
Kwestie van testosteron
- 54 **Interview** Julie Bakker
Mannenherenen en vrouwenherenen
- 57 Alle mannen zijn anders

3. JONGENSGEDRAG

- 62 **Interview** Michael Kimmel
Goede Man of Echte Man?

- 68 Echte Mannen vs Goede Mannen
- 70 **How to** Echte Man
- 72 De omgeving

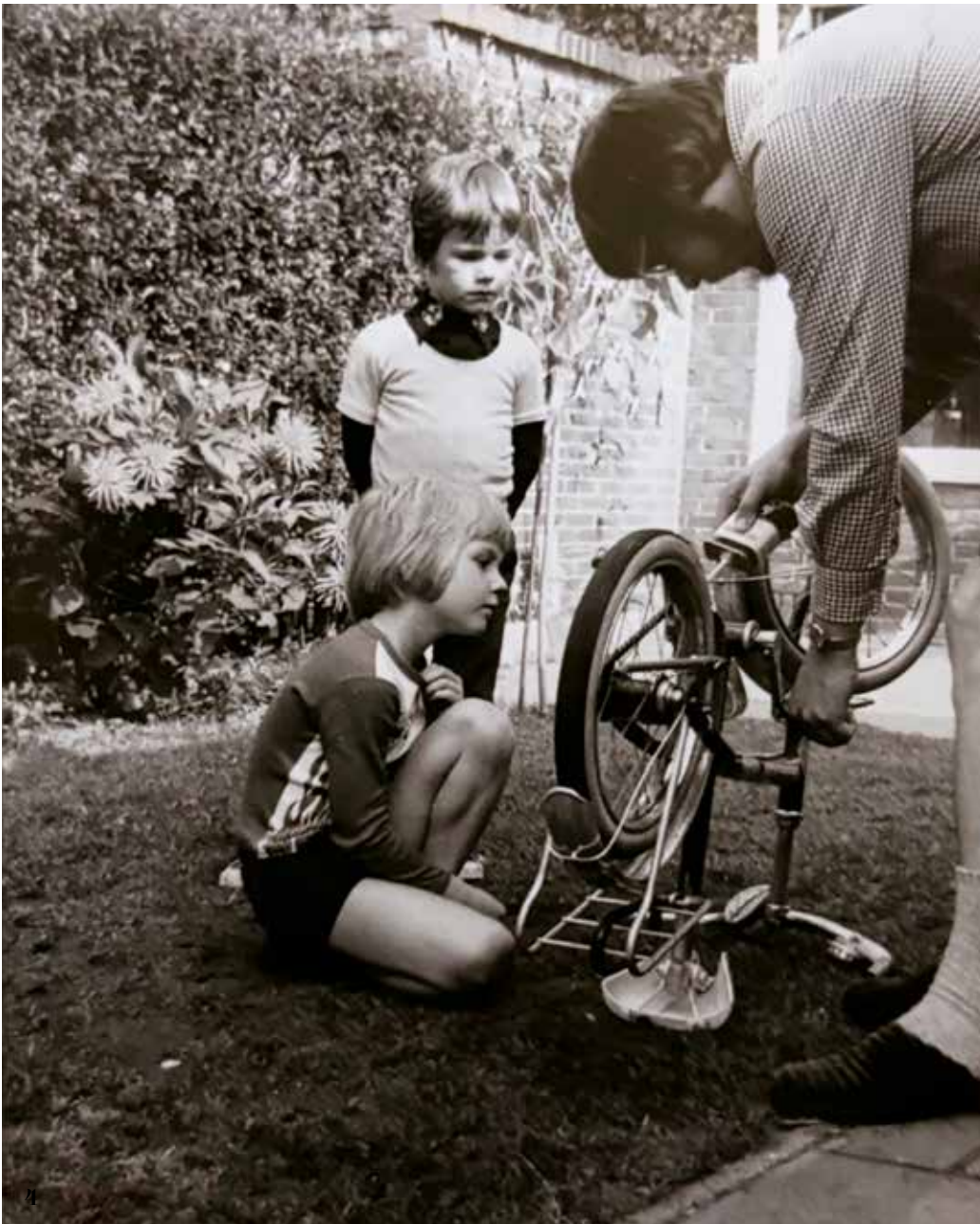
4. OMGAAN MET ZOONS

- 78 Complimenten geven
- 81 Wat willen zoons van vaders?
- 83 Mannenpraat
- 86 **Do's & don'ts** Relatiegericht praten
- 91 **Do's & don'ts** Taakgericht praten
- 92 **Interview** Madelijn Strick
Lachen man
- 96 Humor
- 98 How to dad jokes

5. SPELEN

- 104 Jongensknuffels
- 106 Wilde spelletjes
- 106 Gamen
- 106 Verbinden of verbieden?
- 108 **Interview** Jeroen Jansz
Emoties onderzoeken
- 112 **Do's & don'ts** bij het sportveld
- 114 Sporten
- 117 Telefoons en social media
- 120 **Do's** in social media
- 122 **Interview** Bas van Nierop
It's all in the game

ZO VADER, ZO ZOON?

Ik heb twee zoons (en een dochter) en ik ben zelf een zoon.

Mijn eigen vader was overdag zelden thuis. Hij had een zware baan en werkte meer dan 40 uur per week. Hij verdiende genoeg geld, maar als hij thuis was viel hij in slaap. Ik heb hem nooit een kop koffie zien zetten. Maar als er iets aan de hand was, een calamiteit, dan kwam hij plotseling tot leven. Ieder probleem werd opgelost. Hij was amateur-loodgieter, -elektromonteur en -telecommunicatieadviseur. In de achterbak van de Saab lag een uitvouwbare schop uit zijn militaire diensttijd. Zodat hij altijd ergens een gat kon graven. Hoewel we nooit veel praatten, laat staan over persoonlijke dingen, heb ik ook nooit echt afstand gevoeld. Ik had het gevoel dat ik zijn binnenwereld wel een beetje kende. We hadden weinig woorden nodig.

En hoewel hij weleens liet doorschemeren dat hij mijn keuzes niet allemaal even gelukkig vond, liet hij me vooral met rust. Ik kan me niet echt ruzies herinneren. Als hij doorhad dat iets echt belangrijk voor me was, liet hij me mijn gang gaan, ook als hij het er niet mee eens was.

Ikzelf heb het helemaal anders gedaan. Ik werd diskjockey en freelance schrijver, en was daarom veel thuis. Ik ben er veel geweest voor de kinderen en heb al hun levensfasen van dichtbij meegemaakt. Ik deed het niet anders dan mijn vader omdat ik het beter wilde doen of omdat ik het gevoel had iets gemist te hebben. Het ging vanzelf. Na een paar maanden voor een baby gezorgd te hebben, kon ik niet anders meer. Een gevoel dat mijn vader nooit gehad heeft.

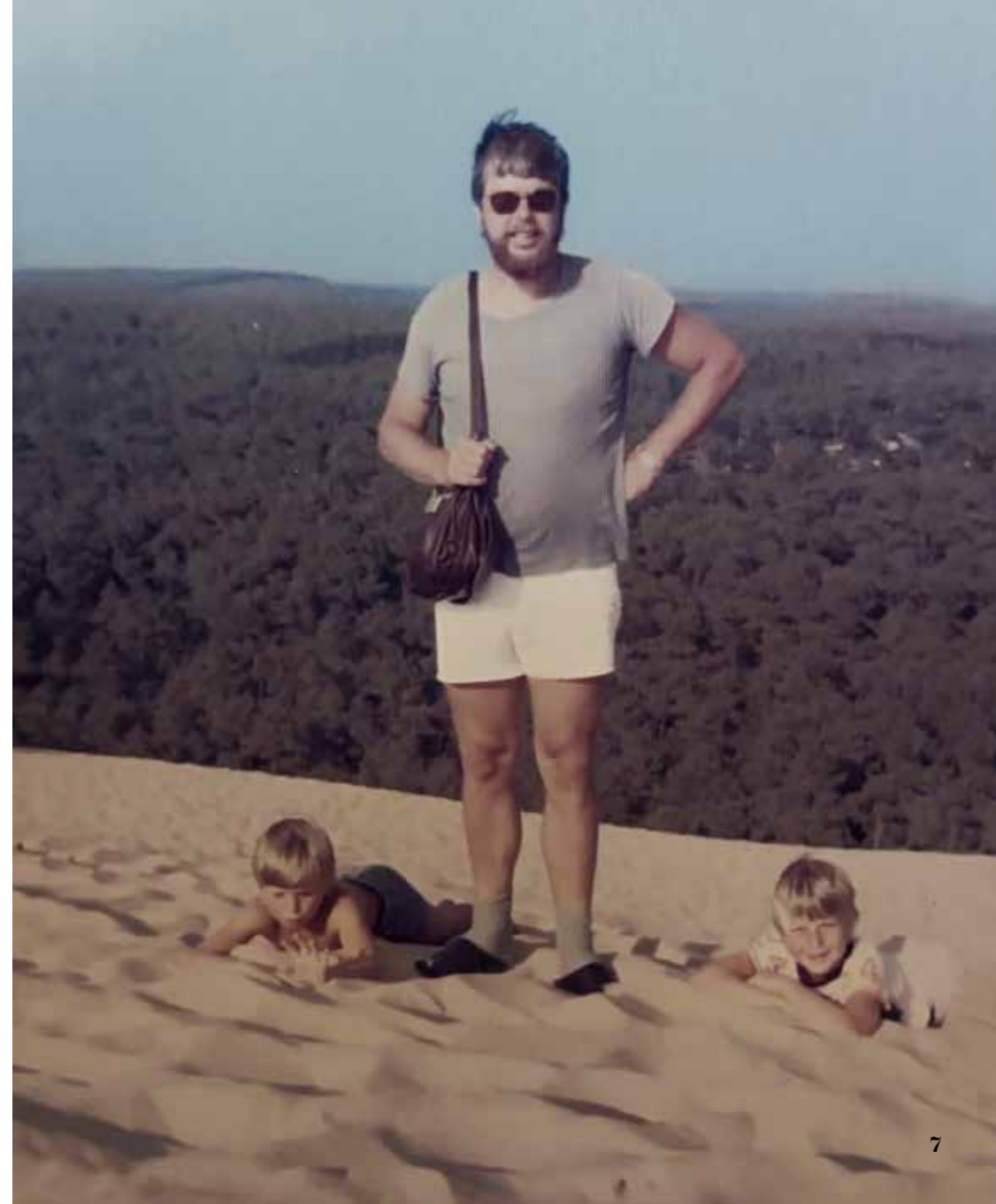
Ik weet ook niet of ik het beter heb gedaan dan mijn vader. Vergeleken bij hem ben ik een arme sloeber. Ik weet niet of ik mijn kinderen financieel bij kan staan als ze een huis willen kopen, of als er iets anders aan de hand is.

Een echt rolmodel was mijn vader niet. Op een sokkel heeft hij nooit gestaan, dus ik hoefde hem er ook niet af te duwen. Mannen die ik bewonderde waren Gerard Reve, The Beatles of de Braziliaanse voetballer Sokrates. Ik wilde wel zijn zoals Jan Cremer, een kunstenaar/schrijver, omringd door mooie vrouwen, of als Lennon of McCartney, samen met een vriend mooie dingen maken. Ik heb het me nooit zo gerealiseerd, maar het krijgen van kinderen, deed al mijn rolmodellen een voor een in rook opgaan. Ze vielen allemaal van hun voetstuk en er kwam niks voor in de plaats.

Een van de vragen die de Australische wetenschapper Richard Fletcher aan duizenden vaders stelde was: wanneer werd je volwassen. Het meest gegeven antwoord was: de geboorte van mijn eerste kind. Betekent het dat het van de sokkel vallen van rolmodellen hoort bij het proces van volwassen worden? Of is er behoefte aan nieuwe rolmodellen?

Wat is nu een leuke stoere intelligente vader, aan wie andere vaders zich op kunnen trekken? Hoe belangrijk zijn vaders eigenlijk voor zoons? Wat kan alleen een vader aan een zoon leren? En wat is mannelijkheid eigenlijk?

Gerard Janssen

DE VADER

Het beeld van de 'moeder' vertoont wereldwijd opvallend veel overeenkomsten. In veel culturen duikt een verzorgende, beschermende figuur op. De Romeinen kenden de verering van de Egyptische godin Isis, de moeder van Horus. De Azteken vereerden Tonantzin. Na de komst van de katholieke kerk werden deze beelden samengebracht in de figuur van Maria. Een moeder baart, voedt haar kind en lijkt over onwaarschijnlijke krachten te beschikken wanneer haar kind in gevaar is.

Het beeld van vaders is diverser. Vaderfiguren zijn in de mythologie vaak een of andere maffe of mysterieuze oppergod. Of een soort amorfe wolk met bovenaardse krachten, of een man met een baard met een bliksemschicht of een hamer in zijn hand. Mysterieuze scheppers op afstand of heersers van de hemel en de donder. Streng en met een beetje mazzel ook een klein beetje rechtvaardig.

In sommige culturen is de vaderfiguur een listige slimmerik die door bedrog en humor de loop van de wereld verandert.

In de 19e eeuw kreeg het gezin in de westerse wereld een centralere rol in de samenleving. De vader werd de morele beschermer van mannelijkheid voor zijn zonen, en als strenge handhaver van discipline. Als je je vrouw niet sloeg, niet te veel dronk en een salaris mee naar huis bracht, was je een aardig eind op weg om een goede vader te zijn. In de jaren

vijftig en zestig begon dat te veranderen. Een moderne vader moest ook betrokken zijn bij de opvoeding en emotionele beschikbaarheid tonen.

Buiten de westerse wereld zijn er vergelijkbare verschillen en verschuivingen. In landen als Turkije en Marokko wordt de vader in veel gemeenschappen nog gezien als morele autoriteit en gezagsdrager, hoewel dat in de grote steden ook begint te veranderen.

Maar ondanks alle veranderingen, zijn het vaak nog steeds de moeders die meer voor kinderen zorgen, dan vaders. Een reden is dat moeders borstvoeding kunnen geven, waardoor het in de eerste periode handig is dat ze in de buurt zijn. Andere reden is dat mannen vaak meer verdienen dan vrouwen, waardoor het minder werken van mannen grotere financiële gevolgen heeft. En tenslotte zijn er de verwachtingen van de collega's, familie en omgeving, die ervoor zorgen dat moeders vaker in de rol van belangrijkste opvoeder gedrukt worden.

INTERVIEW

DE ÉCHT GOEDE VADER

MICHAEL LAMB is een ontwikkelingspsycholoog en een van de belangrijkste onderzoekers op het gebied van vaderschap. Sinds de jaren zeventig doet hij onderzoek naar de rol van vaders in de opvoeding en emotionele ontwikkeling van kinderen. Zijn werk heeft aangetoond dat vaders, net als moeders, een cruciale en directe invloed hebben op het welzijn van kinderen.

Wat is een goede vader?

‘De rol van de vader in de hedendaagse cultuur verschilt behoorlijk van wat die in het verleden was. In de ontwikkelde landen is de verwachting van een ‘goede vader’ tegenwoordig dat hij actief betrokken is bij het leven van zijn kind: als metgezel, als gids, als bron van liefde en veiligheid. En in die opzichten zijn de verwachtingen van vaders vergelijkbaar met die van moeders. Anderzijds zijn er ook gebieden waar relatief weinig is veranderd,

met name als het gaat om de rol van de vader als kostwinner en financiële steunpilaar van het gezin. We zien dat dit nog steeds als een belangrijke maatstaf geldt voor het definiëren van een ‘goede vader’: een goede vader is iemand die op een adequate manier voorziet in het onderhoud van zijn kinderen en zijn partner.

In zekere zin is dat een beetje uit de tijd, omdat een groeiend aantal kinderen twee ouders heeft die financieel bijdragen. Soms dragen

beide ouders evenveel bij, of verdient de moeder meer dan de vader. Het zorgt bij vaders voor een dilemma. Welke van die twee rollen weegt zwaarder: de verzorgende vader of de kostwinnende vader? Dat je als vader de kost moet winnen, is de langst bestaande invulling. Terwijl pas in de jaren zeventig en tachtig de zogenaamde ‘nieuwe vader’ opkwam, met de nadruk op het belang van zorg en betrokkenheid. Als je het historisch bekijkt, is het duidelijk dat vaders al veel langer waarde hechten aan dat soort betrokkenheid. Je ziet dat terug in historische bronnen – vooral bij welgestelde vaders – die meer wilden zijn dan alleen een bron van geld voor hun kinderen. De wortels van die betrokken vader liggen dus dieper in de ambities van mannen. De echte verandering zit in de mate waarin betrokkenheid wordt gezien als onderdeel van een goede vader.’

Kun je ook een goede vader zijn als je alleen het geld verdient waarmee kinderen kunnen eten, wonen en studeren – maar je daardoor niet veel thuis bent?

‘Dat is precies de uitdaging waar veel vaders tegenwoordig mee worstelen.

In de meeste ontwikkelde landen is het nog steeds een vereiste dat je voldoende geld verdient om je gezin te kunnen onderhouden. Als je daar niet in slaagt, kun je niet echt een goede vader zijn. Als je dat wél goed doet én je bent daarnaast betrokken, zorgzaam en nabij, dan word je gezien als een écht goede vader. Dan vink je alle hokjes aan.

Als je alleen het zorgzame deel op je neemt en tekortschiet als kostwinner, zullen veel mensen je toch als een mislukte vader zien.’

Zou het niet beter zijn als je het kostwinnerschap deelt, dus dat beide ouders parttime werken?

‘Dat zou inderdaad goed zijn. Zeker als je kijkt naar de impact op de langetermijntoekomst van kinderen. Het is duidelijk dat zorgzame betrokkenheid bij het leven van het kind écht van groot belang is. En het blijkt dat vaders op grotendeels dezelfde manier invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen als moeders. Er is niet een specifieke

‘moedermanier’ of ‘vadermanier’. Het gaat om dezelfde factoren: betrokkenheid, zorg, liefde, toewijding, enzovoort.’

Zijn er geen specifieke dingen die je in de ontwikkeling van een kind echt aan een vader kunt toeschrijven? Mist een kind zonder vader, maar met zorgende moeders en tantes en grootmoeders iets?

‘Kinderen zonder vaderfiguur kunnen zich op een volkomen normale manier ontwikkelen, en de meesten doen dat ook.

Het belangrijkste aan een vader is de diepgang van zijn toewijding, betrokkenheid en inzet – iets wat echt alleen de beide ouders in die mate hebben. Al die andere mensen, hoe liefdevol, zorgzaam en betrokken ze ook zijn, hebben doorgaans niet diezelfde gepassioneerde toewijding aan het welzijn van dat kind als een ouder heeft. En dat is misschien precies wat het kind mist, als een van de ouders het af laat weten. Er is niet veel bewijs dat typisch mannelijk gedrag veel verschil maakt in de ontwikkeling van kinderen.’

Ik kan me voorstellen dat jongens die niet veel praten – en vanuit een vrouwelijk perspectief misschien ‘niet zo leuk’ overkomen – door een man juist gezien worden als een prima jongen die gewoon niet zoveel praat.

‘Precies! In dat soort gevallen kunnen ouders en kinderen elkaar op een andere manier begrijpen. En ik denk dat het bredere punt is: dat het hebben van twee ouders met verschillen in stijl, verwachtingen, en in wat ze wel en niet leuk vinden, de kans groter maakt dat het kind zijn of haar potentieel optimaal kan ontwikkelen.’

Wat is iets belangrijks dat u tijdens al die jaren van onderzoek geleerd heeft en waarvan u denkt: dat zou iedere jonge vader moeten weten?

‘Wat een verschil is tussen jonge vaders en jonge moeders, is dat moeders vaak al veel verwachtingen hebben over hoe het zal zijn om moeder te zijn: hoe belangrijk het voor ze zal zijn, hoe vervullend het zal voelen en wat ze zullen bijdragen aan het leven van hun kind. Ik denk dat veel mannen de vaderrol vaak

ingaan zonder zo’n duidelijk beeld van wat het betekent. Ze beseffen niet hoe bevredigend en waardevol het kan zijn om die nauwe band met een jong kind op te bouwen.

Een ander verschil is dat van moeders wordt verwacht dat ze het gewoon kunnen: een goede moeder zijn.

Ondanks dat de meeste moeders niet meer vaardigheden hebben dan vaders en net zo bang zijn als ze hun baby krijgen, verwacht iedereen dat zij het wel goed zullen kunnen. Van mannen is die verwachting er niet. Dat geeft ze ook de ruimte om zich terug te trekken, om die kans niet aan te grijpen. Mijn boodschap aan die vaders is: grijp die kans. Het betrokken vaderschap is echt de moeite waard. Het geeft een gevoel van trots en verbondheid, het leidt tot een diepere band met de partner en doorbreekt stereotype rollen, waardoor mannen zichzelf als veelzijdiger zien.

Je leert het grotendeels door het gewoon te doen. En je merkt al snel hoe bevredigend het is voor jezelf, en hoe belangrijk en waardevol het is voor het kind.’

OMGAAN MET MOEDERS

Een zoon neemt een voorbeeld aan de manier waarop een vader de vrouwen om zich heen behandelt. In het bijzonder de moeder van zijn kinderen. Dat zal invloed hebben op hoe een zoon omgaat met zijn moeder, zussen en alle andere vrouwen die hij nog zal ontmoeten in zijn leven.

